

Essentaksterfte – Oorzaken en schade

Door Essentaksterfte is inmiddels een groot deel van de essen in Nederland aangetast of zelfs al gestorven. Daarmee zorgt de ziekte voor aantasting van het landschap en hoge kosten. In deze factsheet geven we achtergrondinformatie over de oorzaken van de ziekte en de schade. HEEM heeft omvormingsstrategieën ontwikkeld voor essen in lanen, parken & recreatiegebieden en wegbeplantingen. Deze vindt u in drie aparte factsheets.

Verspreiding Essentaksterfte

Essentaksterfte dook voor het eerst op in de jaren negentig in Polen. In 2010 werd de ziekte voor het eerst in Groningen vastgesteld. In de jaren daarna verspreidde de ziekte zich razendsnel over Nederland. Door deze snelle opmars vormt Essentaksterfte een reële bedreiging voor een groot deel van essenbestand in Nederland. De aantasting van essen door essentaksterfte heeft grote gevolgen voor het voortbestaan van essenbossen, cultuurlandschappen (essenlanen, knotessen, essenhakhout, eendenkooien) en natuurgebieden.

Oorzaak: Vals essenvlieskelkje

Essentaksterfte wordt veroorzaakt door de schimmel Vals essenvlieskelkje (*Hymenoscyphus fraxineus*). Dit is een invasieve exoot, afkomstig uit Azië. Met name de Gewone es is zeer gevoelig. De schimmel overleeft op bladstrooisel en zijn sporen verspreiden zich via de wind.

Wijze van aantasten

Het Vals essenvlieskelkje infecteert bomen via de bladeren. Vervolgens groeit de schimmel via de bladsteel richting de jonge twijgen. De schimmelaantasting verstoort de sapstroom. Daardoor verwelken de

bladeren en sterven takken vanuit de top van de boom in. Dit 'insterven' is feitelijk een verdrogingsproces, veroorzaakt door verstopte houtvaten.

Jonge bomen gevoeliger

In de praktijk blijkt dat jonge essen gevoeliger zijn dan oudere exemplaren. Jonge aangetaste bomen sterven vrijwel altijd.

Bij oudere essen veroorzaakt de ziekte dood hout in de kroon en raakt het aanzicht van de boom vaak permanent aangetast. Ook worden aangetaste oudere essen minder vitaal, en vaak sterven ze na enkele jaren alsnog.

Schade

Op dit moment (zomer 2017) zorgt Essentaksterfte op veel plekken in Nederland voor grote schade. Niet alleen omdat kale bomen er onaantrekkelijk uitzien, maar ook doordat dode takken voor gevaarlijke situaties zorgen. De inspectie- en onderhoudskosten van het Nederlandse essenbestand gaan daardoor sterk omhoog. Daarnaast gaat door het afsterven van bomen veel landschappelijke kwaliteit, cultuurhistorie en houtwaarde verloren.

Sterven alle essen?

Er zijn sterke aanwijzingen dat niet ieder individu of herkomst even zwaar wordt aangetast. Er zijn essenklonen die minder gevoelig lijken te zijn. Al geven deze eerste resultaten geen garantie voor de toekomst. Het behouden van diversiteit in het genenbestand van es lijkt daarom een goed wapen tegen de aantasting.

Nu handelen!

Overal in Nederland wordt pijnlijk duidelijk dat een groot deel van de Gewone essen is aangetast door Essentaksterfte. Gezien de schaal van de aantasting is noodzakelijk dit probleem op korte termijn aan te pakken. Ter ondersteuning heeft HEEM omvormingsstrategieën ontwikkeld voor lanen, parken & recreatiegebieden en wegbeplantingen met veel essen (zie de betreffende factsheets). Snelle inzet van deze strategieën kunnen problemen in de toekomst voorkómen. De strategieën borgen het gebruik, het ecologisch functioneren en de veiligheid van locaties met veel essen, ook voor de toekomst.

T. 0343 481 348
E. info@heem.nl

